

نگرشی راهبردی به مفاهیم و اصول معماری و شهرسازی پایدار

هادی منافزاده^{۱*}، حسن سهرابی^۲

- ۱- دانشجوی ترم آخر معماری مقطع کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد بم -
manafzadeh.arch@yahoo.com - اسکو ، اسکو -
۲- دانشجوی معماری مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد تبریز - تبریز،
hassan_sohrabi@ymail.com

چکیده

گسترش سریع شهرها ، بیشتر کشورهای جهان را با مشکلات متعددی مواجه ساخته است . هر چند افزایش جمعیت علت اولیه گسترش سریع شهرها محسوب می شود ؛ اما پراکندگی نامعقول آن اثرات نامطلوبی بر محیط طبیعی و فرهنگی جوامع می گذارد و همین امر هزینه های گزافی را برای شهروندان- به جهت حمل و نقل و ... - و دولت - ساخت زیرساختها و تامین امکانات لازم- تحمیل می نماید . امروزه توسعه ی پایدار بطور گسترده به توسعه ای گفته می شود که استانداردها و سطح کیفی زندگی را بهبود بخشیده و همزمان به حفاظت طبیعی ، فرهنگی و پیشینه ی محلی می پردازد. از این رو می توان واژه ی "توسعه" را اعمال یک سری تغییرات اساسی در ساختار جامعه دانست؛ تغییراتی که موجب افزایش ظرفیت های تولیدی ، بهبود شرایط زندگی و توزیع ثمره های آن در جامعه می گردد. در این مقاله برآنیم تا با بررسی و مطالعه کتابخانه ای ، ضمن معرفی نظریات ، اصول و مفاهیم مربوط به توسعه - و به تبع آن توسعه ی پایدار - به معرفی معماری و شهر پایدار بپردازیم.

واژه های کلیدی: توسعه ، توسعه پایدار ، برنامه ریزی ، شهر پایدار ، شاخص ها

۱- مقدمه

طی نیم قرن گذشته ، محققان و نظریه پردازان دیدگاه های متفاوتی را در مورد مفهوم توسعه و نحوه تسریع آن در کشورهای جهان سوم ارائه داده و رهنمودهایی را نیز برای تهیه برنامه های توسعه اقتصادی - اجتماعی پیشنهاد کرده اند.

با توجه به تعاریفی که از توسعه به عمل آمده ، می توان گفت: توسعه فرآیندی است سیستماتیک که عوامل اجتماعی ، اقتصادی ، سیاسی و ... عناصر تشکیل دهنده سیستم محسوب می شوند و خروجی سیستم را رفاه انسانی ، برابری و عدالت اجتماعی و توسعه انسانی تشکیل می دهد.

واژه ی توسعه ی پایدار برای اولین بار بطور رسمی توسط برانند لند در سال ۱۹۸۷ - به معنی " اداره و بهره برداری صحیح و کارا از منابع پایه ، طبیعی و مالی و... برای دستیابی به الگوی مصرف مطلوب - در گزارش " آینده مشترک ما " مطرح شد. به بیان دیگر توسعه پایدار در این تعریف به معنی بهره برداری از داده های طبیعی محدود به حد باز تولید و جبران طبیعی آنهاست.

قبل از دهه ی آخر قرن بیستم به ندرت بحثی از شهرنشینی با زمینه ی پایداری می شد. نظریه توسعه پایدار شهری ، حاصل بحثهای